

Den 80-årige bloggkungen

En studie av språkliga konstruktioner av äldre i förhållande till IT

Karolina Wirdenäs & Theres Bellander, Stockholms universitet

In this article we show and discuss the results from an empirical study with a social constructivist perspective, where we explore the combination of two socially and interactively constructed categories: senior citizens and young persons. In the study the paradoxical discourse that surrounds beliefs about usage of ICT in the two different stages of life is highlighted. The data is collected from a blog of a senior citizen and from media interviews with the blogger. The analysis points to the beliefs and expectations that are expressed regarding the use of digital information and interaction technology, and contributes to the discussion of the place and role of senior citizens in today's society.

Keywords: blogging, ICT-usage, interaction, Membership Categorization Analysis (MCA), senior citizens

När internet började spridas till allmänheten för lite mer än 20 år sedan hade många uppfattningen att efter en övergångsperiod om mellan fem och tio år skulle hela befolkningen vara regelbundna användare av IT, informations- och interaktionsteknik (Findahl 2015). Bland de äldsta i befolkningen har dock spridningen gått långsammare än vad man förutspådde. I åldersgruppen äldre än 75 år, 20- och 30-talister, finns idag

fortfarande många som aldrig eller endast i mycket liten omfattning använder IT (Findahl 2016). De regelbundna mätningar av den svenska befolkningens internetanvändning som genomförts under en 20-årsperiod (Internetstiftelsen i Sverige, iiS) visar att lägre IT-användning bland äldre främst beror på ointresse. Många anser att de inte behöver IT och de anser sig vara för gamla för att både vilja och kunna lära sig något nytt (Findahl 2016, 109–113).

Den här artikeln uppmärksammar rådande föreställningar om äldres IT-bruk som tänkbara hinder för äldre personers möjligheter till ett aktivt deltagande i samhället. Undersökningen är språkvetenskapligt och socialkonstruktivistiskt inriktad och utforskar hur två sociala kategorier – äldre respektive yngre personer – konstrueras språkligt i en 80-åring blogg, samt i den mediala diskussion som uppstår när bloggaren uppmärksammas offentligt. Föremål för undersökningen är en enskild individ som i artikeln kallas Lars och ibland Lasse. I ett antal offentliga sammanhang har Lars blivit presenterad med epitet som den ”80-åriga bloggkungen” och ”Sveriges äldste bloggare”. Journalister och andra har skapat intresseväckande rubriker genom att kombinera olika åldersbenämningar, *80-årig* och *Sveriges äldste* med aktiviteten *att blogga* och attributet *bloggare*. Att en person som är i åttioårsåldern bloggar tycks förvåna och roa i så hög grad att det har uppfattats ha ett nyhetsvärde värt att uppmärksamma i TV, radio och tidningar. Undersökningen omfattar en deskriptiv kategoriseringsanalys där vi använder metoden Membership Categorization Analysis, MCA, (Hester & Eglin 1997; Sacks 1979; Stokoe 2012) för att studera social kategorisering av äldre personer i Lars blogg, i ett antal journalistiska reportage samt i ett föredrag där Lars själv berättar om sitt bloggande.

Fokus i undersökningen riktas mot *hur* en diskurs för äldres IT-bruk blir till i språkliga processer. Studien syftar till att undersöka sambandet mellan hur språk och kulturella normer skapas och återskapas i interaktion. Vi antar ett deltagarperspektiv vilket innebär att vi studerar vilka kategoriseringar av äldre personer som förekommer samt hur dessa

kategoriseringar görs av deltagarna i materialen. Specifikt studerar vi konstruktioner av de sociala kategorierna äldre och yngre personer, vilka aktiviteter och attribut dessa kategorier konstrueras tillsammans med samt vilka ”puzzles” (Stokoe 2012) som konstrueras i materialet, d.v.s. vilka aktiviteter och eller attribut som sammanförs på oväntade sätt. Vi knyter de kulturella strukturer som vi identifierar på mikronivå till en sociokulturell kontext på makronivå genom att diskutera hur Lars kan tänkas påverka äldres möjligheter att inta en självklar plats i det samtida samhället som är starkt präglad av digitala krav och resurser (här kallat *det digitala samhället*). Vår utgångspunkt är de föreställningar om äldres IT-bruk som görs i bloggen och i den journalistiska rapporteringen om Lars.

Äldre personer och IT

I takt med att andelen aktiva pensionärer ökar i Sverige har man inom det breda och mångvetenskapliga gerontologiska forskningsfältet (äldre-forskning) på olika sätt intresserat sig för faktorer som kan tänkas förlänga den aktiva livsfas som många har möjlighet att få uppleva efter pensionen, den så kallade tredje åldern (Thelin 2011)¹. Tydliga gynnande faktorer som uppmärksammas är fortsatt delaktighet i samhället i form av tillgång till information och möjlighet till engagemang (Ernfridsson & Hagberg 2005; Ernfridsson 2005; Helgesson 2005). Ofta nämns också upprätthållandet av sociala relationer där positiva samband har visats mellan socialt digitalt umgänge och umgänge med familj, vänner och bekanta i närmiljön utanför nätet (Kraut *et al.* 2002). Vidare har studier visat att IT-bruk medför möjligheter för äldre personer att delta på ett mer aktivt sätt i hobbyverksamheter, exempelvis i bokcirklar där boksamtal sker digitalt och i hembygdsföreningar där bilder och information samlas i digitala arkiv (Bellander 2014). Förmågan att hantera IT betonas också som något som stärker äldres välbefinnande och självkänsla. Det ger äldre en känsla av kontroll och bidrar till bibehållande och utveckling av deras kognitiva förmågor (Shapira *et al.* 2007). Mot bakgrund av den ökade digitaliseringen av samhället är det lätt att skönja

en risk för att icke-användare utestängs och isoleras från såväl samhällets som den privata sfärens information och aktiviteter.

Medborgare äldre än 75 år (den ålderskategori som bloggaren Lars tillhör) utgör den samhällsgrupp som har tagit till sig IT senast och där ökningen av bruket går långsammast (Findahl 2016). Gruppen är dock heterogen på så sätt att avancerade IT-entusiaster förekommer sida vid sida med icke-brukare. Bland de äldre, till skillnad från personer i yngre åldersgrupper, finns sociala skillnader vad gäller om och i så fall hur IT används (Findahl 2016). De IT-aktiva som är äldre än 75 år uppger att de använder internet i snitt nio timmar per vecka. Användning av de populära sociala medierna Twitter, Instagram och Snapchat är mycket blygsam men bland de äldre som är aktiva på internet använder nästan en tredjedel Facebook då och då (Findahl 2016). En kommunikations-etnografisk studie av äldres IT-bruk visar att vissa återkommer till datorn vid flera tillfällen under dagen. De ägnar sig till stor del åt hobbyanknutna aktiviteter och sociala verksamheter. Andra tillbringar istället ungefär en sammanhållen timme vid datorn om dagen och begränsar sin användning till informationssökning och bankärenden (Bellander 2014). Tidigare forskning har alltså betonat vikten av att äldre personer blir aktiva IT-användare. Det vi vet om orsakerna till att varför många äldre ännu inte har anammat tekniken vet vi från enkäter där de äldre själva har uppskattat orsakerna till sin icke-användning med korta svar som exempelvis ”vill inte”, ”kan inte” eller ”har inte behov” (Findahl 2016).

Eftersom de snabbaste, och i många fall även de enda, vägarna till information och kontakt med myndigheter och företag går via internet, finns det i Sverige idag ett viktigt demokratiskt incitament för att de medborgare som inte redan har god IT-vana ska tillägna sig det. Samtidigt är det ett faktum att äldre personer, den grupp där det finns flest icke-användare av IT, är den åldersgrupp som genom tiderna alltid har varit sist med att ta till sig ny teknik oavsett vilken teknik det har rört sig om (Findahl 2015). Vi ser ett spänningsfält mellan allt högre ställda krav på IT-kompetens och en föreställning att äldre personer varken vill eller

kan tillägna sig ny teknik. Detta spänningsfält utgör ett starkt skäl till att studera vilka sociala föreställningar kring äldre personer och IT som förekommer idag, samt diskutera hur dessa föreställningar kan tänkas fungera som hinder och/eller möjligheter för äldre att inta en självklar plats i det digitala samhället. Sådana studier har tidigare inte genomförts och sannolikheten är stor att framtidens äldre generationer, på samma sätt som dagens, kommer att anamma tekniska innovationer senare än yngre generationer.

Teoretiska utgångspunkter – en socialkonstruktivistisk syn på språklig kategorisering

I undersökningen utgår vi från en konstruktivistisk syn på meningsskapande som innebär att vi ser diskurs som den process där socialt konstruerande kunskaper formar, reglerar och möjliggör mänsklig erfarenhet (Foucault 2011, 70) och språk som handlingar som formar, och formas av, diskurser. Vi menar att den blogg och de medieframträdanden som undersöks medskapar och återskapar, d.v.s. kontextualiserar och rekontextualiserar, en del av den diskurs kring äldre och deras IT-bruk som är synlig i vårt samhälle idag (se t.ex. Irving (2016, 13) angående media som bidragande till stereotypisering). De texter och samtal som ingår i forskningsmaterialet utgör fragment av denna diskurs. Studien är inte utsträckt i tid utan synkron även om kunskap om äldres relation till ny teknik bär spår av en praktik som både har rötter bakåt i tiden och innebär konsekvenser för framtiden.

I studien av föreställningar, stereotyper och brott mot det förväntade i bloggen, samt i medias uppmärksammande av bloggen, synliggör vi en central del av hindren (eller möjligheterna) för äldres IT-bruk. Vi vill bidra till att ansvaret för äldres inkluderande i samhället flyttas från att ligga ensidigt på de äldre själva till att bli en gemensam angelägenhet för hela befolkningen. Att ha positiva föreställningar om åldrande har i medicinsk äldreforskning visat sig vara en avgörande faktor för tillfrisknande

vid sjukdom (Levy *et al.* 2012). Att motverka negativa stereotyper verkar därmed vara viktigt också ur ett hälsoperspektiv.

Till grund för människors föreställningar ligger bl.a. social kategorisering, d.v.s. uttryck för tankar och tolkningar som människor har om sig själva och andra (Landqvist & Hornscheidt 2015). Sociala kategoriseringar såsom exempelvis *mamma*, *fotbollsspelare* eller *vegan*, är språkburna på så sätt att kategorierna och de förväntningar som språkbrukarna har på dessa kategorier produceras och reproduceras genom språkhandlingar (uttryck genom tal, texter och bilder). Genom språkhandlingar har språkbrukare också möjlighet att synliggöra, omförhandla och förändra sitt sätt att tala och skriva om kategorier och därmed de förväntningar de har av dessa. Vi menar att kategorier – sedda som språkliga konstruktioner – och kategorisering – den aktivitet språkbrukare ägnar sig åt när de kategoriserar sig själva och andra – styr hur språkbrukarna agerar med och mot varandra. För den som vill förändra eller synliggöra förväntningar och föreställningar är således just kategorisering lämplig att angripa.

Viktigt att komma ihåg är att människors benägenhet att kategorisera sin omvärld är både oundviklig och oundgänglig. För att göra sig förstådd i interaktion med andra är det nödvändigt att beteckna grupper av människor, samt använda betecknande ord som benämningar. Kategorier formar bilder av de människor som inordnas i dessa, vilket i regel underlättar språklig interaktion. Ibland kan dock dessa bilder få negativa konsekvenser genom att de fungerar särskiljande, hierarkiserande och diskriminerande (Landqvist & Hornscheidt 2015, 5). De kan leda till stereotyper som är svåra att motverka. Inom praktikgemenskaper bekräftar språkbrukare varandras sätt att uttrycka sig och uppfatta världen och de konstruerar gemensamma föreställningar om hur omvärlden kan, och brukar, kategoriseras. Språkbrukare är väl medvetna om vissa sätt att särskilja (se t.ex. Ericsson (2015, 16) om de sju officiella diskrimineringsgrunderna), men har svårare att lägga märke till andra sätt (Hornscheidt & Landqvist 2014, 53). Att kategorier används och att kategorisering

görs är alltså inget problem i sig, men när människors konstruerade och reproducerade kategorier blir till språkliga handlingar som stereotypiserar, diskriminerar, hindrar och sätter gränser för människors handlingsutrymme är detta viktigt att uppmärksamma. Ingående språkliga analyser kan på ett konkret sätt visa hur hindrande kategorisering går till och när man väl visat och upptäckt är det också möjligt att agera för att göra något åt det.

I vårt material är den huvudsakliga grunden för särskiljande *ålder* och kategoriseringar som har att göra med ålder kan leda till *ålderism*, d.v.s. en diskrimineringsstruktur som skapar privilegierade och disprivilegierade positioner på grund av ålder.² I vårt samhälle är den privilegierade ålderspositionen oftast knuten till medelålders vuxna och de som diskrimineras är personer som är äldre eller yngre i relation till medelåldern (Magnusson 2008). I den kontext som vår undersökning rör, dagens digitala samhälle, ingår därför även ungdomar och barn i den privilegierade gruppen. Hur konstruktioner av ålder kommer till uttryck framgår t.ex. i Magnussons (2008) korpusstudie i tidningstext av hur ord som t.ex. *tjej*, *kille*, *dam* och *herre* relateras till ålder och till kön, samt hur detta förändras över tid. Hon visar att kronologisk ålder generellt anges när något är avvikande i relation till våra förväntningar på kategorier, exempelvis 95-årig gymnast eller den 25-årig professor.

Material

Undersökningen omfattar två typer av multimodala material som handlar om bloggaren Lars, dels texter från Lars blogg och dels muntliga metadiskussioner om bloggen, samt om Lars själv i rollen som bloggare. En översikt av de olika delmaterialen presenteras i tabell 1 nedan.

Det första delmaterialet är bloggen. Vi har översiktligt läst igenom den i sin helhet från början till slut. Därefter har vi skapat en sökbar korpus genom att kopiera blogginnehållet till en wordfil. Genom sökningar efter ålderskategorier som exempelvis ”äldre”, ”gammal”, ”gubbe”, ”pensionär”, ”ung” och ”ungdomar” har vi identifierat textsekvenser där

Lars förhåller sig till ålder. På liknande sätt har vi gjort sökningar utifrån IT-relaterade ord som exempelvis ”internet”, ”dator” och ”blogg” för att närmare kunna studera hur Lars förhåller sig till IT. De exempel ur bloggen som presenteras i analysen har identifierats genom dessa sökningar.

Lars har drivit sin blogg sedan januari 2010 då han var 79 år gammal. Han har sedan dess postat inlägg varje månad. Under våren 2011 fick bloggen stor uppmärksamhet i press, radio och TV. I huvudsak rör den samtiden men i några inlägg finns tillbakablickar i form av berättelser om händelser från Lars ungdomsår eller yrkesliv. Han skriver om sin vardag i en sydsvensk stad, om vad han gör i sällskap med sina vänner och sin familj, d.v.s. hustrun, barnen och barnbarnen som alla är vuxna. Han berättar om födelsedagar, studentuppvaktningar och middagar. I bloggen finns också rapporter från utlandsresor samt utflykter i närområdet. Ett återkommande inlägg på bloggen är temat Dagens outfit. Inlägg på detta tema innehåller vanligtvis en bild av Lars i helfigur tillsammans med en beskrivning av hans klädsel. Lars anger plaggens ålder, pris och inköpställen. Lars kommenterar ofta nyheter, ibland med referenser till tidningen Sydsvenskan. Särskilt intresserar han sig för Öresundsregionen politiskt, ekonomiskt och kulturellt.

När Lars blogg uppmärksammades i media under våren 2011 gick, vad en av journalisterna och Lars själv kallar, ”ett drev”. Det började med att Lars intervjuades i lokal-TV. Sedan hörde lokalradio, rikssänd TV, samt olika tidningar av sig. I artikeln används alltså material från denna metadiskussion vid sidan av bloggen. Fler äldre bloggare har uppmärksammats av media på liknande sätt som Lars. Mest känd är Dagny Carlsson som började blogga vid 99 års ålder år 2012 och som vid sidan av kortare intervjuer har medverkat i bl.a. SVT-dokumentären *Livet börjar vid hundra* (2015) och radioprogrammet *Vinter i P1* (2017). Vi har dock valt att studera just Lars eftersom han startade före Dagny (dvs. 2010). Uppmärksamheten kring honom 2011 spred sig till flera medier under samma period och vi har därför fått ett fokuserat material där han berättar

om sig själv många gånger. Det har därmed blivit möjligt för oss att fånga de återkommande konstruktioner vi tolkar som centrala.

Det första materialet som innehåller metakommentarer på Lars bloggande (metamaterial) utgörs av ett filmat föredrag som Lars håller för andra pensionärer i ett studieförbunds regi (Föredraget i analysen). Under hela föredraget har Lars ensam ordet efter det att han har blivit presenterad. Vidare används fyra journalistiska reportage varav en direktsänd TV-intervju (Morgonsoffa i TV), två redigerade reportage med inslag av intervju (Lokal-TV och Lokalradio) samt ett reportage där enbart Lars kommer till tals (Norsk webb-TV, inga samtalsbidrag från journalisten förekommer). För att begränsa metamaterialets omfång har vi valt att endast undersöka det föredrag och de reportage som Lars själv berättar om och länkar till på bloggen. Det finns ytterligare några journalistiska reportage om Lars, som han själv alltså inte kommenterar. Dessa följer liknande mönster som de material som undersöks i studien. Wirdenäs har transkriberat vart och ett av de muntliga reportagen i sin helhet samt identifierat och markerat sekvenser som omfattar kategorier och kategorisering i transkriptionsfilerna. Bloggen, de journalistiska reportagen samt föredraget är alla rika på identitetskonstruktioner och kategoriseringar. De omfattar alla hög grad av narrativa sekvenser och liknar därför den typ av material som i tidigare forskning har använts för analyser av kategorisering i samtal (Schegloff 2007, 39). I samtliga delmaterial berättar Lars om sig själv och konstruerar därmed föreställningar om sig själv i relation till andra äldre och yngre personer. I intervjuerna och reportagen bidrar journalisternas frågor samt mediebolagens redigeringsarbete i form av klippning och val av sekvenser, till hur Lars och andra personer framställs.

Material	Medium	Omfattning
Bloggen, 2010–2017, (Blogg)	Blogg	I genomsnitt 7 inlägg per månad undantaget år 2011 med ett genomsnitt av 15 inlägg per månad
Föredrag för studieförbund, 2011 (Föredraget)	Filmatiserat föredrag	Ca 35 min, transkriptionen omfattar 16 696 tecken
Redigerat reportage med inslag av intervju, 2011 (Lokal-TV)	TV	Ca 5 min, transkriptionen omfattar 7 956 tecken
Direktsänd TV-intervju, 2011 (Morgonsoffa i TV)	TV	Ca 5 min, transkriptionen omfattar 1 160 tecken exklusive transkription av ett inslag från en videoblogg
Redigerat reportage med inslag av intervju, 2011 (lokalradio)	Radio	Ca 6 min, transkriptionen omfattar 5 863 tecken
Reportage där enbart Lars kommer till tals, 2015 (norsk webb-TV)	Webb-TV	Ca 4 min, transkriptionen omfattar 3 463 tecken

Tabell 1. Översikt av delmaterialen

Analysmetoder

Utifrån materialet studerar vi alltså hur föreställningar om äldres IT-bruk blir till i språkliga processer samt vilken betydelse dessa kan tänkas ha för äldre personers möjligheter att inta en självklar plats i det digitala samhället. Nedan redogör vi för våra analysmetoder.

Membership Categorisation Analysis, MCA

Den metod som vi tillämpar; Membership Categorisation Analysis, MCA (Sacks 1992; Hester & Eglin 1997), har utvecklats för att studera hur människor engagerade i social interaktion använder kategorier (som exempelvis *mamma*, *fotbollspelare* eller *vegan*) om sig själva och andra utifrån en gemensam kulturell kunskap. Denna kunskap handlar dels om

vilka föreställningar, egenskaper och krav som förknippas med kategorierna, dels om hur kategorier förstås i relation till varandra. Metodens ansats är etnometodologisk vilket innebär att MCA-analyser är starkt förankrade i ett autentiskt interaktionellt material och utgår från hur språkbrukare själva kategoriserar (alltså inte hur forskaren, den som analyserar interaktionen, kategoriserar).

Metoden har sin grund i Conversation Analysis, CA, och är således från början utvecklad och anpassad för samtalsmaterial och för att användas i kombination med samtalsanalys (se t.ex. Cromdal (2011) om genuskategorisering i barns lek eller Stokoe & Edwards (2007) om rasistisk kategorisering i grannars samtal till en störningsjour). MCA har dock även använts i analyser av skriftligt material, exempelvis för studier av inkludering och exkludering i en rasistisk diskurs (Wodak 2008, 2012) samt studier av konstruktioner av normativ kvinnlighet och manlighet i elevtexter (Hagren Idevall & Bellander 2014; Ericsson 2015).

MCA har utarbetats av Sacks (1992) och har senare vidareutvecklats av bl.a. Hester och Eglin (1997), Housley och Fitzgerald (2002, 2009) och Stokoe (2012). I vår analys lutar vi oss främst mot hur metoden beskrivs av Stokoe (2012).³ MCA fokuserar alltså analys av konstruerad verklighet, kultur, identitet och moral och passar därför för vår konstruktivistiska ansats.

Interaktionell kategorisering i materialet

Kategoriseringarna i TV- och radiomaterialen konstrueras interaktionellt i samtalen mellan Lars och en eller flera journalister. I föredraget har Lars ensam ordet efter en kort inledande presentation. Den respons som publiken ger, och som är urskiljbar i materialet, sker i form av skratt. I den skrivna bloggen finns en möjlighet till asynkron dialog genom ett kommentarsfält men denna utnyttjas i så låg grad av bloggens läsare att kommentarsfältet inte kan användas som material för analysen. Föredraget och bloggen skiljer sig således från TV- och radiomaterialen vad gäller sekventiell struktur. Utifrån föredraget och bloggen kan vi enbart studera

den kategorisering som Lars konstruerar. Vi menar dock att Lars kategorisering, liksom även den interaktionellt konstruerade kategoriseringen i TV- och radiomaterialet, är i dialog med andra texter (jfr. Hagren, Idevall & Bellander 2014) och att styrkan i vår materialsammansättning är att den bekräftar återkommande sociala kategoriseringar. Schegloff (2007) diskuterar common-sense som en analysgrund: "there must be analysis to show the claim is grounded in the conduct of the parties, not in the beliefs of the writer" (s. 476). Vi menar att återkommande konstruktioner i flera material, av flera personer och i flera roller gör att de blir trovärdiga och tillförlitliga. De är grundade i deltagarnas syn på omvärlden och inte i föreställningar som vi forskare har. I analysen uppmärksammar vi de kategoriseringar, attribut och aktiviteter som återkommer i princip i alla material.

Analytiska begrepp och analytiskt tillvägagångssätt

De begrepp från MCA som vi, med utgångspunkt i Stokoe (2012), använder oss av är (med våra svenska översättningar och förklaringar): *Category* (kategori), *Membership categorization device* (sorteringsgrund), *Category bound activity* (aktivitet), *Category bound predicate* (attribut), *Collection* (samling), samt *puzzle* (ej översatt). *Category* (kategori) är en explicit, mer eller mindre väldefinierad, grupp av människor. *Membership categorization device* (sorteringsgrund) är det sätt på vilket medlemmar i en kategori hör ihop. En person som benämns som gubbe kan exempelvis sortera under grunderna ålder eller kön och i analysen av interaktion eller kontext avgör forskaren utifrån metodens centrala deltagarperspektiv vilken kategori som för tillfället är relevant för språkbrukarna själva. Inom en sorteringsgrund finns relationer mellan kategorier som kan konstrueras som par med olika sorters relationer, exempelvis som dikotomier: ateist–troende, som hierarkier: lärare–elev, eller familjer: far–dotter. *Category bound activity* (aktiviteter) kopplas till vad deltagare i en kategori gör, t.ex. "gubbarna (kategori) muttrade att kaffet var svagt (aktivitet)". *Category bound predicate* (attribut) – den karakteristiska en

kategori ges, d.v.s. hur deltagarna i en viss kategori sägs vara, t.ex. ”gubbarna (kategori) var som vanligt sura (attribut) när det muttrade om kaffet (aktivitet)”. *Collection (samling)* innebär att man i analysarbetet skapar en samling av benämningar inom en eller flera kategorier och de aktiviteter och attribut som tillskrivs dem.

Vi har inlett vår analys med att identifiera sorteringsgrunder och skapa samlingar. Vi har sökt omnämningen som är återkommande och som syftar på mer än en medlem i en kategori (Schegloff 2007). Vad vi betraktar som en kategori, en aktivitet eller ett attribut har vi genom noggranna, gemensamma överväganden avgjort utifrån hur deltagarna i materialet förhåller sig till varandra interaktionellt och utifrån vad som sägs eller skrivs i materialet vid mer än ett tillfälle.

I vårt material pågår alltså tydligt kategoriserande med utgångspunkt i sorteringsgrunden ålder och särskiljande av de sociala kategorierna äldre och yngre personer. Eftersom undersökningens syfte är att reda ut attribut och aktiviteter som förhåller sig till personer i olika åldrar, så är de attribut och aktiviteter som vi fokuserar främst relaterade till IT-bruk. Vi uppmärksammar dock även attribut och aktiviteter som har att göra med hälsa och humör eftersom dessa teman, vid sidan av IT-bruk, är mycket centrala i materialet. Tidigare forskning visar också att vanliga stereotyper om äldre ofta rör just deras hälsa och humör (Robinson *et al.* 2008). I en tidig studie av just kategorier, aktiviteter och attribut som är kopplade till livsfaser (Atkinson 1980) behandlas språkliga drag som är typiska för människor och åldrande. Undersökningen visar exempelvis att samlingen för barn-ung-vuxen innebär att ålder språkligt vanligtvis konstrueras på tre sätt (även om det i realiteten kan vara annorlunda), som att: 1) livsfaser är något som sker stegvis och som att stegen bara går åt ett håll; från barn till vuxen, 2) att det endast är möjligt att befinna sig på ett steg i taget, samt 3) att de attribut och aktiviteter som är kopplade till ett ålderssteg kan vara kopplade till andra samlingar och kategorier, men inte till andra steg inom samlingen (s. 38).

Människor konstrueras alltså som att de befinner sig på ett ålderssteg i taget. I realiteten kan en människa dock ur olika perspektiv befinna sig på flera steg på en gång. Ålder och åldersfaser är varken biologiskt eller socialt determinerade utan skapas som språkliga konstruktioner som används i syfte att strukturera och beräkna livsförlopp, samt för att diskutera hur verkligheten ser ut (Blaakilde 1999; se även Bellander 2012, för en översikt av teorier om åldersbegreppet).

Nya steg i livet innebär nya förväntningar, och dessa förväntningar kommer till uttryck och konstrueras språkligt. Brott mot förväntningar markeras som anmärkningsvärda, exempelvis i uttryck som ”att bli som barn på nytt”, ”gå i barndom” eller ”att vara lillgammal”. Atkinson (1980) pekar på att språkbrukare behandlar brott mot förväntningar som värda att berätta om (tellable). Han analyserar ett exempel där språkbrukare uppmärksammar en vuxen person på grund av att denne ”badar som en bebis”, d.v.s. han leker med badleksaker (s. 39). Att berätta om att ett barn leker med en leksak är poänglöst eftersom ”leka” är en aktivitet och ”leksaker” ett attribut som enligt våra föreställningar förknippas med barn. Om en vuxen däremot ertappas med barnaktiviteter och barnattribut blir det anmärkningsvärt och värt att berätta. Språkbrukare tenderar att ange ålder när individers aktiviteter eller attribut avviker från de aktiviteter och attribut som andra i åldersgruppen ägnar sig åt och använder, exempelvis i uttryck som ”95-årig elitgymnast”, ”20-årig professor” och ”vuxenlego”.

Ett ytterligare MCA-begrepp som vi använder oss av i vår studie är *puzzle* eftersom det på ett särskilt sätt uppmärksammar brott mot det förväntade och vad som är värt att berätta. Puzzles kommer sig av att kategorier, aktiviteter eller attribut sammanförs på oväntade sätt (Stokoe 2012). Puzzles är språkspel som ofta utgör en grund för skämtande eller andra språkhandlingar och som ofta får stor effekt. Stokoes exempel är ”Killer Nuns!”, mördarnunnor (2012, 281). Aktiviteten ”att mörda” och kategorin ”nunnor” förekommer sällan i samma diskurs⁴. Sammanförandet överraskar och förvånar. Puzzles är vanliga då någon vill framhålla en specifik kategoriseringsgrund, till exempel kön i konstruktionen ”manlig

sjuksköterska” (Stokoe, 2012, 281). Språkspel av detta slag är föränderliga och skiljer sig mellan olika tider och sammanhang, vilket innebär att de puzzles som överraskar oss i dag kan hjälpa oss peka ut möjligheter för potentiell normförändring i vår samtid (Stokoe 2012, 281). För vår analys är den förvånande och roande effekten av puzzles viktig eftersom den tydligt visar vilka kategorier, attribut och aktiviteter som *inte* hänger ihop och som *inte* är det förväntade.

I vår analys får vi ofta veta vad bloggaren Lars *är*, samt vad han *gör*. Att få syn på sådant som står i opposition mot, eller bär familjelikhet med, vad Lars är och gör är dock inte alltid lätt eftersom detta ofta formuleras som underförstått. Lars beskriver t.ex. att han *inte* är som en ”gnällig pensionär” (”grumpy oldie”), vilket är en stereotyp som är så vanlig att den identifierats, undersökts och utmanats inom äldreforskningsområdet, t.ex. i psykologiska och medicinska studier (Charles *et al.* 2003; Irving 2016; Robinson *et al.* 2008). Vad Lars i stället är uttrycks inte explicit. Tidigare språkvetenskapliga studier visar att det är vanligt att konstruera den egna identiteten genom att beskriva andra människor. I tidigare forskning om unga är det tydligt att dessa ofta framställer sig själva som någon form av normalitet som inte låter sig kategoriseras eller etiketteras, medan de med lätthet benämner och beskriver identiteter som andra uppvisar. Vad och vem de själva är blir ett slags negativ av vad omvärlden är (Widdicombe & Wooffitt 1995; Wirdenäs 1997). Vår analys fokuserar dock i första hand på det explicita, d.v.s. de kategorier, attribut och aktiviteter som deltagarna i materialet knyter ihop och håller isär. I språkvetenskaplig terminologi brukar man skilja mellan det *omarkerade* och det *markerade*. Det *omarkerade* är det förväntade, det som inte behöver markeras eller kommenteras särskilt, och det *markerade* är sådant som är avvikande eller oväntat (jfr tellable).

Analys

De mest återkommande och topikaliserade kategorierna, d.v.s. de kategorier som deltagarna explicit talar och skriver om i bloggen och i det

journalistiska materialet, är alltså konstruktioner av *äldre personer* (Lars och andra äldre) samt av *yngre personer*. I analysen lyfter vi först fram sådant som konstrueras som typiskt eller önskvärt för äldre (detta har att göra med hälsa och humör). Därefter uppmärksammar vi aktiviteter och attribut som specifikt rör IT. Det är just kopplingarna mellan ålder och teknik som verkar ge berättelsen om bloggaren Lars nyhetsvärde.

Kategoriparet äldre – yngre

Ålder som sorteringsgrund är som nämnts mycket starkt framtonad i materialet. Att Lars positionerar sig själv som en *äldre person* syns tydligt både i bloggen och i de övriga materialen. I det första citatet i exempel 1 ser vi en fråga och ett svar från intervjun i lokalradion där både journalisten och Lars kontrasterar yngre och äldre personer och där Lars tydligt placerar sig själv i den senare kategorin (i exempel 1 och de exempel som följer i artikeln har vi strukit under sådant som vi särskilt vill lyfta fram, metakommentarer står inom dubbla parenteser och pauser, (.), är markerade). I det andra citatet i exempel 1 från webb-TV gör Lars ensam distinktionen äldre och yngre och placerar sig själv explicit i den första kategorin.

Exempel 1

- 1 **Journalist:** hur känns det då att ha unga läsare
Lars: jo det känns bra jag tycker om ungdomar å så skriver gärna för dom de kan vara roligt för dom å se hur hur en gammal gubbe funderar över livet
(Lokalradio)
- 2 **Lars:** dom bryr sej inte [om it], många äldre som tänker det får dom unga sköta, även om dom kan ha mycket glädje av det
(Norsk webb-TV)

Benämningar för personer som tillhör kategorin yngre personer som används i lokalradio-citatet är ”unga” och ”ungdomar”. Dessa omnämns även med pronomenet ”dom”. Valet av det icke-inkluderande pronomenet

visar att Lars själv inte räknar sig till kategorin. I kontrast till ”dom” står ”en gammal gubbe”, vilket syftar på Lars själv. I webb-TV-citatet använder Lars ”äldre” om personer som tillhör kategorin äldre personer och ”unga” om personer i kategorin yngre. I de två citaten i exempel 1 gör sig Lars till uttolkare av vad många andra äldre, de omarkerade, tänker om IT.

Sorteringsgrunden ålder konstrueras återkommande på liknande sätt i det övriga materialet, och både journalister och Lars själv urskiljer och särskiljer alltså explicit de två kategorierna äldre och yngre personer samt ålderssteg inom dessa. Benämningarna på personer som ingår i kategorin äldre utgår vanligtvis från kronologisk ålder: ”80 bast”, livssituation: ”pensionär” och karaktäristik: ”gubbe”. Ofta avses äldre personer i allmänhet som i webb-TV-citatet i exempel 1, men det förekommer också att konkreta, specifika personer sorteras in i kategorin äldre, exempelvis Lars själv och hans fru, samt några av deras jämnåriga vänner (vännerna nämns främst i bloggen). Förekommande benämningar på yngre personer är framförallt ”unga” och ”ungdomar”, samt ”yngre”. Variationen av benämningar inom kategorin yngre är något mindre än inom kategorin äldre. Den unga konkreta person som omtalas mest i materialet är Lars barnbarn Ebba. Hans övriga barnbarn, barn och deras respektive kategoriseras också som yngre personer av Lars och av de personer som intervjuar honom. Även andra bloggare som nämns i några av de journalistiska materialen kategoriseras som yngre: Alex Schulman, Blondinbella och Carl Bildt.

Var gränsen går för äldre och yngre behandlas inte av Lars och de andra deltagarna i materialet. Ändå verkar det inte vara något problem för någon att använda eller förstå kategoriseringsparet äldre–yngre. Kategorierna problematiseras inte explicit. Även om det rör sig om två olika och irreversibla steg, så verkar det finnas en viss relativism när det gäller vem som sorteras inom vilken kategori. Carl Bildt kan kategoriseras som ung i förhållande till Lars, men knappast i förhållande till Lars barnbarn. Klart är dock att Lars utifrån den livsfas som han beskrivs tillhöra har

lämnat steget ”ung”, även om han ertappas med attribut och aktiviteter som tillhör kategorin yngre personer. Detta diskuteras i de följande avsnitten.

Attribut och aktiviteter som rör hälsa och humör

Bloggmaterialet är det mest omfattande av våra material och i bloggen finns många exempel på vad det innebär för Lars att vara äldre, d.v.s. vilka attribut och aktiviteter som han konstruerar som tillhörande kategorin äldre. Lars skriver mycket om att hålla sig vid god hälsa och leva ett gott liv och han värnar både sin egen och andras livskvalitet. Att röra sig och att äta både nyttigt och gott uppmärksammar han som viktigt. Detta syns framför allt i bloggen där han också uppmanar andra att hålla sig friska och pigga.

Exempel 2

- 1 Ni har kanske märkt att det snöar idag, inte så lite heller. Idag pulsade jag ut till doktorn för en årlig genomgång och befanns vara frisk i hela kroppen, skönt.
(Blogg)
- 2 HEJ. Nu gäller det att bygga upp det som har ramlat ihop. Börja med sunda matvaror (obs. Inga kosttillskott), vanlig härlig husmanskost, så får ni de näringsämne ni behöver. Börja träna ... Självt tränar jag på [namn på gym] i [namn på sydsvensk stad], fina maskiner, rent och snyggt, trevlig personal. Så nu siktar jag på badsäsongen och hoppas och tror att jag är i trim då.
(Blogg)
- 4 Här är jag ute och tränar inför Tour de France, som ni ser har vi enkla cyklar att träna med. Detta på grund av att ordinarie cyklar ska vara i topptrim till starten.
(Blogg)

- 5 Där hamnade vi ganska snabbt på en av Tivolis populäraste restauranger GRÖFTEN, här ser ni mig njutande av öl och en lille en. Trivsammare kan man knappast ha det, goda smörrebröd och varm mat om man vill ha det. Sedan går man runt i Tivoli när det börjar skymma, fantastiskt vackert. En tur på ströget, en kopp kaffe med härligt bakverk och sedan hem över bron. En härlig eftermiddag, som många borde unna sig, det blev inte särskilt dyrt.
(Blogg)
- 6 man blir kanske lite stel när man går såhär ibland jag brukar alltid avsluta med en liten stepp ((Lars steppar))
(Föredraget)

I de fem citaten från bloggen som vi presenterar i exempel 2 använder sig Lars av direkta tilltal; ”ni”, och uppmaningar: ”Börja med sunda matvanor”, respektive: ”En härlig eftermiddag, som många borde unna sig”. Citaten har snarast karaktären av råd och inspiration till läsare. Lars pekar inte ut vilka läsare han tänker sig, men att han nämner ekonomiska förutsättningar skulle kunna vara ett tecken på att han riktar sina råd till just äldre personer, t.ex. ”det blev inte särskilt dyrt” i femte citatet. Äldre personer har ofta gemensamt att de lever under mer begränsade, ekonomiska förhållanden än de gjorde när de var yrkesverksamma. Ett annat tecken på att Lars riktar sig till andra äldre kan vara att han nämner en årligen återkommande läkarkontroll, något som yrkesverksamma vuxna normalt inte genomgår. Det sista citatet i exempel 2 kommer från Lars föredrag som är ett evenemang som är riktat till äldre och där han kan vara säker på vilken ålderskategori han har i publiken. Troligtvis inkluderar Lars förutom sig själv också sina åhörare när han säger ”man blir kanske lite stel...”. I de sex citaten i exempel 2 ovan finns det alltså tecken på att det framför allt är äldre personer som Lars vänder sig till och att det därmed är äldres livssituation som han skriver om.

Något som är centralt för Lars är att vara på gott humör och att skämta. Det syns i bloggen där han dels skämtar och dels berättar om att

han har skämtat. Detta gör han också i hög utsträckning under föredraget och i intervjuerna.

Exempel 3

1 Hej. I höstmörkret är det ofta bra att bli upplivad av en rolig liten historia. Här får ni ett par som jag tycker är ganska bra : Ett gäng var var (sic!) på andjakt för att få sig en god stek. De sköt och lyckades inte så bra med träffsäkerheten. Till sist sa en av dem " ah, det gör ingenting för det är ändå såsen som är godast"!! Nästa har jag själv hittat på: Ibland när jag är ute och promenerar haltar jag lite på skoj och mötte då en bekant, som undrade vad jag gjort med benet, mitt svar: ingenting, jag bara övar ibland för att vara förberedd om jag blir halt nån gång. Vad tyckte ni om den ?

(Blogg)

2 Det var verkligen ett par fina dagar där hjärtat verkligen var med. Överhuvudtaget tycker jag att hjärtat skall vara med varje dag.

Det finns ju en fin sång som Sonja Hedenbratt sjöng: Låt hjärtat var med glöm för alldel inte det

Det var rätt mycket hjärta idag, själv sjunger jag varje dag: Börja dagen med en schlager.....

(Blogg)

3 Hej. Ja, då är vår framgångsrika turné över för den här gången. Som ni redan vet var det [namn på studieförbund]s 70-års-jubileum som firades med föreläsningar i 5 städer: ... om FACEBOOK och BLOGGAR. Det var fullt på alla ställen, t.o.m var det väntelistor. Ida Åstrand föreläste på ett enkelt och pedagogiskt sätt om FACEBOOK och BLOGGAR, sedan kom jag in och berättade på ett roligt sätt hur jag kom in i Blogg-världen. Alla var entusiastiska och intresserade och vi tackar för det fina gensvar som publiken gav oss. Tack,Tack
Hälsningar IDA och LASSE.

(Blogg)

- 4 Jag heter ju Lars och bloggar och jag börjar alltid dagen med en schlager så det tar jag den en liten schlager här nu ((sjunger)) Börja dagen med en schlager rajtadajtada sen kan jag inte mer ((Lars hostar, publiken skrattar))
(Föredraget)

Lars ägnar sig alltså både åt aktiviteten skämta och att omtala sig själv som en person som skämtar. Att skämta ingår i den livsstil som Lars konstruerar åt sig själv. Att berätta roliga historier och att sjunga är två aktiviteter som han vid återkommande tillfällen både utför och berättar att han utför. I det första citatet i exempel 3 återger Lars en rolig historia på sin blogg. I det andra citatet citerar han ett par sångtexter. I det tredje citatet berättar Lars på bloggen att han har skämtat och sjungit i ett föredrag och i det fjärde citatet ser vi honom utföra just dessa två aktiviteter (sjunga och skämta) i det aktuella föredraget som ju ingår i vårt material. Föredragspublikens återkoppling är som synes positiv; de skrattar åt Lars skämtande.

De attribut och de aktiviteter som har att göra med skämt och skämtande i exempel 3 verkar Lars tillskriva sig själv, han konstruerar sig som en rolig och skämtande person, men attributen och aktiviteterna kan också kopplas till Lars konstruktion av den omarkerade kategorin äldre personer. Andra äldre personer tillskriver han nämligen istället ofta attributen gnällighet och surhet (jfr stereotypen ”grumpy oldie” ovan, som Lars explicit förhåller sig till här), se exempel 4.

Exempel 4

- 1 **Journalist:** själv säger Lasse att han inte direkt följer några andra bloggare han kopierar inte någon säger han utan att han kör sitt eget race
Lars: du jag ska säga dig jag går på min egen väg jag jag lyss- tittar inte på andra bloggare jag har tittat några gånger på Carl Bildt å jag titta på han Schulman å han han ä ju lite snutig ibland
Journalist: gillar du det?
Lars: ja de e ju hans stil var och en får ha sin stil

Journalist: vad är din stil?

Lars: ja lite vänlig och trevlig och lite rolig kanske ibland det är väl det jag vill framföra ((skrattar)) å så prata lite ibland lite allvarliga saker sådär men helst inget gnäll

Journalist: varför inte då?

Lars: näe jag vill undvika de tänker en gammal pensionärs-gubbe gnällig gubbe va med pension å såntdär näe näe

Journalist: du vill inte leva upp till den mytbildningen?

Lars: näe näe jag ska ha- jag är ungdomens förkämpe ((skrattar))

(Lokalradio)

- 2 **Lars:** å så börja jag själv utforska lite bloggar jag gick på kanonerna Blondinbella å så fanns det en kille som var rätt elak (Alex S) som också var stor och dom det handlar ju mycket han var elak å hon det var ju bara smink och kläder å sånt och det kunde jag ju inte vara med på riktigt.

...

Men min blogg skulle ju handla om mig själv å jag var en glad man i åtti-årsåldern som började som sagt varje dag med en schlager det var mitt motto å så har min blogg f- jag försökt att göra min blogg hela tiden att hålla mitt goda humör inte hänge mig till (pensionä-) inte gnäll alltså ((något ohörbart ord)) utan folk gnäller ju så mycket men det gör inte jag

(Föredraget)

I citaten från lokalradiointervjun och föredraget i exempel 4 tar Lars upp sitt sätt att avvika från andra i kategorierna äldre och yngre personer. Han är varken som en ”snutig” ung bloggare eller som en ”gnällig gubbe”. I föredraget framhåller Lars att han, till skillnad från många andra äldre, inte vill hänge sig åt gnäll.

Om man betraktar det som inte nämns explicit i exempel 2 och 3 så skulle man kunna säga att Lars explicita konstruktioner tar spjörn mot den outtalade motsatsen ohälsa, osunda vanor och överksamhet som kan tänkas förknippas med livet som pensionerad (jfr. Irving 2016, 12; Robinson *et al.* 2008). Vi har sett att det finns tecken på det, men det som är helt explicit här är att Lars säger sig vilja göra motstånd mot de ommarkerade

attributen och aktiviteterna som sammankopplar äldre med dåligt humör när det gäller hans egen person, t.ex. ”en gammal pensionärs-gubbe gnällig gubbe va med pension å sånt där näe nää” i lokalradio-citatet i exempel 4. Där adresserar även journalisten stereotypen som myt: ”Du vill inte leva upp till den mytbildningen?”. Det är dock inte i egenskap av skämtare och underhållare som Lars uppmärksammas av media (även om personer med glatt humör som gillar uppmärksamhet säkert lockar TV- och radiokanaler mer än blyga och gnälliga). Måhända är gnällighet något som äldre kan uppleva att andra tillskriver dem, men det faktum att en pensionär är på gott humör och sjunger framställs inte som någon sensation. Vi har alltså inte kunnat sikta några puzzles när det gäller detta.

Attribut och aktiviteter som rör IT-bruk och teknikvana

I vårt material förknippas IT-bruk generellt med yngre personer. IT förutsätts finnas kring yngre personer och det är via de unga som IT blir tillgängligt för Lars. Relationen mellan unga och IT är ommarkerad och verkar därmed vara det förväntade.

I samtliga delmaterial finns berättelser om hur Lars yngre familjemedlemmar tar initiativ till att Lars ska bli IT-kunnig. I exempel 5 har vi samlat citat som visar hur Lars beskriver hur hans IT-intresse och IT-vanor är initierades av yngre personer.

Exempel 5

- 1 **Lars:** när jag köpt min första dator gick in där på Internet fick lite instruktioner av mina barn och barnbarn å börja så smått å söka lite (.) på goggel (.) å mejla till mina barn och barnbarn å ja prova på de (.)

(Norsk webb-TV)

- 2 **Lars:** när jag börja blogga de var mitt barnbarn som eh sa till mig ”Lars nu måste du ha en blogg så du kan meddela dig med omvärlden dina åsikter å tankar det blir hur bra som helst jag ska lära dej så de e inga problem å jag tände ju direkt ju (.) jag kunde ju ingenting än precis å skriva ett eller annat mail å så men hon satte in mej i den här blogg å de

(Lokal-TV)

- 3 **Journalist:** va har du fått för reaktioner då?

Lars: jag har fått mycket reaktioner nu har min eh - mitt barnbarn lagt in mig på facebook också så nu har jag massor med fans de var igår var där en åtti stycken fans

Journalist: hur känns det då?

Lars: jo det känns bra jag tycker om ungdomar

(Morgonsoffa i TV)

Lars barn och barnbarn tillhör olika generationer, men i förhållande till Lars är de alla givetvis yngre och konstrueras som tillhöriga kategorin yngre personer. Här blir IT-kunnighet en avgränsare för åldersstegen. Lars har exempelvis inte använt dator i sitt yrkesliv, vilket hans barn har. Det är emellertid ett av Lars barnbarn som ser till att han börjar blogga och som också kontinuerligt bistår honom med teknisk hjälp. I det andra citatet i exempel 5 konstrueras barnbarnet tydligt som initiativtagare genom att Lars återger vad hon har sagt: ”nu måste du ha en blogg”. Det är hon som gör det möjligt för Lars att kunna delta i de IT-relaterade aktiviteter som de unga utför. I det tredje citatet gör Lars en direkt koppling mellan att ha hamnat på Facebook och att det är ungdomar han möter där. Han konstruerar alltså webben som en plats för unga där det är möjligt för honom att möta ungdomar.

Lars har själv en del tankar kring relationen mellan äldre och IT. I det första citatet exempel 6, från lokalradiointervjun, diskuterar han och journalisterna andra äldre och deras förhållande till IT och bloggande.

Exempel 6

- 1 **Journalist:** men Lasse däremot verkar njuta av uppmärksamheten och tycker att fler äldre borde ta sig an den nya tekniken å ge sig ut på nätet
Lars: ja men det är ju nästan tvunget ju för om dom ska kunna få nån eh information så måste man ju faktiskt hänga med lite i alla fall behöver inte vara någon supertekniker bara för det men kunna skriva lite kanske å söka efter saker maila framför allt till nära och kära de tycker jag att de flesta äldre människor borde kanske lära sig
Journalist: vissa tycker ju de e jättesvårt vilken förståelse har du för att man inte vill de då?
Lars: jaa men de finns ju så mycket dom de finns ju kurser å sånt har jag sett i tidningarna så att det ska väl inte vara så svårt å så följer dom nu min blogg så kanske dom kan bli bloggare också ((skratt)) det är inte så svårt som man tror man ska kunna skriva lite kanske å fundera lite men ja det är inte svårt alls

(Lokalradio)

- 2 **Journalist:** jag läste det på ditt kommentatorsfält att det är många som uppmuntrar just det det här att vi är många fler äldre som borde börja blogga
Lars: ja just det
Journalist 1: mm
Lars: för de ä ju inte så svårt asså skriva de e ju det tekniska som kan vara lite svårt när man ska få in bilder men det har jag fått lära mej
Journalist 1: va tr- om du skulle rekommendera nån va nu börjar du liksom blir lite varm i kläderna om om man ska börja blogga va e de man ska, va ska man göra hur ska man
Lars: man får köpa dator förstås
Journalist 1: börja med en dator ((skrattar))
Journalist 2: dator e bra det e inte dumt å ha
Journalist 1: å sen när man har skaffat den
Lars: ja då ska man kanske gå en kurs va de finns många kurser för äldre människor de ser man dagligen i tidningarna vi har de nu undervisning i internet å sådär
Journalist 1: ja

(Morgonsoffa i TV)

I det första citatet i exempel 6 konstrueras IT som svår för äldre. Lars understryker dock nödvändigheten i att som äldre trots svårigheterna skaffa sig IT-kompetens. Äldre kan gå kurser, ”det ska väl inte vara så svårt” och sedan kan de följa Lars blogg för att till sist själva börja blogga: ”så kanske dom kan bli bloggare också det är inte så svårt som man tror”.

Konstruktionen av IT som svår för äldre återfinns även i det andra citatet i exempel 6 från morgonsoffan i TV. Här konstrueras äldre som en grupp som inte självklart hör ihop med datorinnehav. Äldre behöver nämligen enligt Lars börja riktigt från början med att skaffa sig en dator. Att unga har en dator framställs dock som förutsatt.

Puzzles – konstruktioner av IT-bruk som oförenligt med hög ålder

Vi kommer då till de puzzle som Lars ger upphov till. Lars är alltså en person som placeras och placerar sig själv i kategorin av äldre personer. Hans ålder och hans status som pensionär är ständigt närvarande i materialen och han konstruerar sig själv och konstrueras av journalisterna och föredragspresentatören som en äldre person som skiljer sig från andra typiska äldre genom att inte vara gnällig och genom att använda IT. Krockarna mellan att Lars både konstrueras som äldre person och som någon som ägnar sig åt aktiviteter som rör IT ger dock upphov till puzzles.

I materialet ser vi tecken på att man i de medierade intervjuerna inte riktigt tar Lars som bloggare på allvar. Journalisternas konstruktioner av honom bidrar tydligt till det. I exempel 7 visar en journalist detta när hon med hjälp av diskursmarkörer förminskar de aktiviteter som Lars ägnar sig åt i rollen som bloggare:

Exempel 7

- 1 **Journalist:** på bloggen skriver Lasse om allt möjligt som händer i hans liv små tankar anekdoter och upplevelser och så lägger han ut bilder bland annat där han poserar i dagens outfit precis som dom unga modebloggarna gör och så kan man kolla på små videoklipp bland annat där han visar runt i lägenheten

(Lokalradio)

I citatet tonas Lars blogginlägg och videofilmer som *små*. Att hans attribut dagens outfit anspelar på imitation av bloggare i kategorin yngre personer är också tydligt ”precis som dom unga modebloggarna gör”.⁶ Man skulle kunna tolka det som att Lars inte är en bloggare i sin egen rätt utan en som bara härmar riktiga bloggare, d.v.s. unga bloggare.

Att Lars fortfarande saknar en hel del kompetens för att kunna delta i bloggvärlden på samma sätt som en ung person signaleras också i relation till den stöttning som han och journalisterna framhåller att han får av barnbarnet Ebba. I exempel 8 skämtar två journalister i TV-studion om att Ebba behöver hjälpa Lars så mycket att hon inte hinner blogga själv. Lars bidrar till skämtet. Även om de skämtar tillsammans så understryks bilden av Lars som en person som inte kan stå på egna ben:

Exempel 8

- 1 **Journalist 1:** har du koll på hur många [följare] du har
Lars: ja vi har lite statistik hon följer det min tekniker
Journalist 1: ((skrattande)) din tekniker ditt barnbarn
Lars: hon hon tar upp lite varenda dag va jag ska
Journalist 2: hon hinner inte blogga själv hon ska hjälpa dej i bakgrunden
Lars: hon kan inte blogga själv nå de gör hon inte
Journalist 1: nå har hon inte tid med
Journalist 2: hon ska sköta- hon ska sköta stjärnan
Lars: vi har kontrakt på det alltså hon får inte blogga själv
Journalist 2: ja ni har de
Journalist 1: a okej

(Lokal-TV)

Att Lars positioneras mellan den yngre generationen som är IT-kompetent och den äldre som varken kan eller vill lära sig använda IT illustreras i den sekvens av radiointervjun som återges i exempel 6 ovan. Lars får i intervjun uttrycka att andra äldre borde blogga och att det går att lära sig ny teknik på äldre dar. Senare i samma reportage sitter journalisten och Lars tillsammans vid datorn och tittar på en webbsida. Av allt

att döma håller Lars i datormusen. Man hör tre tydliga klickljud från musen och att journalisten sedan tipsar Lars om var på skärmen han ska klicka för att komma vidare via en länk. Lars ursäktar sig, vilket bekräftar att han upplever att hans misstag utgjorde ett problem.

Exempel 9

1 **Ljud:** klick klick klick

Journalist: ((visar Lars på skärmen, verkar det som)) du får nog klicka på länken högre upp bara där ja

Lars: där förlåt

(Lokalradio)

Lars vilshenhet och journalistens hjälpsamma röst står i skarp kontrast till att journalisten genom sitt sätt att klippa och producera intervjun just har låtit Lars säga att det här med teknik inte är svårt och att alla äldre borde lära sig. Effekten blir här att Lars inte framstår som särskilt teknisk och att tekniken faktiskt fortfarande är svår för honom.

I det material som vi har undersökt konstrueras tekniken alltså som ett hinder för att Lars ska kunna delta i det digitaliserade samhället fullt ut. Lars konstrueras som en hybrid person som varken passar in i kategorin äldre eller yngre. Det vi kan sikta i exemplen menar vi är puzzles. Bitarna passar inte ihop och sätts de samman blir effekten komisk eller överraskande. Att äldre och IT vanligtvis inte hör ihop kan man också se när Lars och journalisterna talar om hur äldre bör bli IT-kompetenta och ger råd om hur de ska gå tillväga för att bli det. I det norska webb-TV-reportaget som är inspelat 2015, fyra år efter ”det stora drevet” då Lars upptäckts och uppmärksammas av media 2011, ger Lars fortfarande uttryck för misströstan; enligt hans uppfattning har det inte skett någon större förändring när det gäller äldres benägenhet att lära sig ny teknik. Den skara äldre som lär sig nytt utgör enligt Lars en exklusiv ”liten klick” (jämför det första citatet i exempel 1 ovan):

Exempel 10

- 1 **Lars:** jag tror faktiskt inte att de äldres datorkunskap idag e mycket högre än när jag körde igång jag tror det e rätt svårt för många (.) de finns en liten klick som- som fattar de rätt så snabbt (.) men så dom bryr sej inte många äldre som tänker det får dom unga sköta även om dom kan ha mycket glädje av det ((Lars visar inlägg från sin födelsedag och visar hur snabbt det går att kommunicera med ett barnbarn som bor i USA)) å jag tror man ska jobba lite med hjärnan (.) också å då kommer det här med datorkunskapen in jag tror och hoppas att det blir bättre (.) jag kör hårt på i alla fall så länge jag kan
(Norsk webb-TV)

Genom att ägna sig åt IT befinner sig Lars mellan kategorierna äldre och yngre, och i de skärningspunkter som uppstår av hans hybrida livsföring blir puzzles tydliga. Lars visar att överlapp och mittpositioner är fullt möjliga, men den diskurs som omger hans överskridanden indikerar att hans samtid ännu inte har omfamnat möjligheterna i särskilt stor utsträckning.

Vad är det då som har gjort just Lars till en gränsöverskridare? Han är i och för sig ivrigt uppbackad av sitt barnbarn, men han talar också en hel del om vilka möjligheter IT kan ge honom, nämligen en plats och arena för uppmärksamhet, att få visa sig som den sjungande och dansande glade och rolige person som han är och att bli bekräftad för det. Att blogga och att uppmärksammas för sitt bloggande är något av ett självförverkligande för Lars.

Sammanfattande diskussion

Det är ett faktum att det i samtidens IT-samhälle blir allt svårare att klara såväl kontakter med företag och myndigheter som sociala relationer utan att använda IT. Det är också ett faktum att gruppen medborgare som är äldre än 75 år är de minst IT-aktiva (Findahl 2016). I forskningsmaterialet ger både bloggaren Lars och de journalister som intervjuar honom uttryck för att det är önskvärt att äldre ska bli mer aktiva IT-användare.

Vid en första anblick kan medierapporteringen om Lars uppfattas främja ökad IT-aktivitet bland äldre. Vår analys visar dock att rapporteringen förmedlar och förstärker en föreställning som säger att IT-bruk är naturligt för medelålders och yngre personer, men inte för äldre. De journalister och den föredragspresentatör som skapar kategoriseringen tillsammans med Lars i det undersökta materialet tillhör en privilegierad ålderskategori – de är medelålders personer. Det innebär att berättelsen om den 80-åriga bloggkungen i hög grad konstrueras utifrån de privilegierades position. Även Lars själv utgår från samma teknologihierarki, där äldre personer placeras längst ner.

Undersökningen har uppmärksammat *hur* en diskurs för äldres IT-bruk blir till i språkliga processer. De kategoriseringar som görs i materialets mediereportage rör främst kategoriparet äldre och yngre. Deltagarna orienterar sig tydligt mot att Lars är en äldre person. Yngre personer positioneras främst som IT-aktiva och IT-kunniga. De attribut och aktiviteter som unga personer tillskrivs skiljer dem från äldre, som istället konstrueras som okunniga och inaktiva när det gäller IT. Lars avviker främst från andra äldre genom att vara IT-aktiv, men också genom att vara glad och skämtsam, då gruppen äldre också konstrueras som sur och gnällig. Medelålders och unga personer får i materialet alltså en position som privilegierade i förhållande till äldre personer; unga och medelålders har, enligt materialet, en självklar plats i IT-samhället som äldre inte har. Att Lars, som är i 80-årsåldern, uppmärksammas av media beror på att han utmärker sig.

Om man hårdrar resultaten av analysen hör det således inte ihop (än) att vara äldre, bloggare och glad. Däremot verkar det helt omarkerat att vara äldre, sur, gnällig och IT-inkompetent, vilket medicinsk och psykologisk äldreforskning menar egentligen stämmer dåligt med reella äldre (se t.ex. Carstensen 2011; Charles 2013; Irving 2016). Det blir tydligt när dessa kategorier, attribut och aktiviteter korsas, eftersom det då uppstår ett språkligt puzzle. Sammanblandningen blir så iögonfallande att den som gestaltar den i ett visst rum i en viss tid, i det här fallet i

Sverige idag, ger upphov till muntration, drift och humor eller en veritabel sensation. Lars framstår därmed som något av en glad amatör på visit på de ungas arena. Hans exempel blir till en berättelse värd att rapportera. Visiten bidrar emellertid helt klart till hans personliga livskvalitet och det är tydligt att han njuter av uppmärksamheten. Det finns därmed paradoxalt nog hos Lars incitament för att vilja upprätthålla detta puzzle, eftersom det är just puzzlet som gör honom intressant. Samtidigt ser han det som en brist att inte fler äldre intresserar sig för samtidens teknik.

Syftet med undersökningen har varit att visa och uppmärksamma föreställningar kring äldres IT-bruk för att vi tror att de utgör en faktor som påverkar äldres handlingsutrymme och kan fungera begränsande. Om äldre behärskar och använder sig av digitala resurser kan den inverkan som t.ex. funktionsnedsättningar av syn, hörsel eller mobilitet medför potentiellt minskas. Att inte behärska IT kan istället innebära ökade hinder för äldre, exempelvis genom att sjukvård blir mer svårtillgänglig för dem som inte kan använda de digitala resurser som landsting erbjuder, t.ex. bokningar av läkartider och digitalt distribuerad hälsoinformation.

Vi har visat hur små, antagligen oftast helt oavsiktliga, språkliga handlingar troligtvis bidrar till skapandet av föreställningen att IT-bruk inte är lika självklart för äldre som för yngre personer. Eftersom det är i just sådan språklig interaktion som människor konstruerar föreställningar och synsätt är det också där som andra val av språkliga handlingar och yttranden kan bidra till att skapa konträra föreställningar, d.v.s. att IT-bruk är lika socialt och kulturellt accepterat för äldre som för yngre personer. Med hjälp av språket har vi möjlighet att förändra normer och förgivet taganden (Hagren Idevall 2016, 23, 41). Ett förslag till hur detta kan göras är att omnämna äldre och IT-relaterade attribut och aktiviteter som något fullständigt omarkerat, samt att göra det konsekvent och frekvent i det offentliga samtalet. Prova att jämföra det här konstruerade exemplet: ”80-åringen satte i hörapparaten och slog som vanligt på TV-nyheterna” med det här: ”80-åringen la som vanligt ipadden i knäet och twittrade

om nyheterna”. Att utmana föreställningar och stereotyper kräver aktivt och medvetet agerande i ord och handling, såväl från de potentiellt drabbades sida, som från andra och inte minst från medier där det offentliga samtalet sker.

Karolina Wirdenäs är docent i nordiska språk vid Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet. Hon är verksam inom fältet för tillämpad språkforskning och är särskilt intresserad av klassrumsforskning, skrivutveckling och kommunikation i institutionella hälso- och sjukvårdskontexter. Wirdenäs arbetar oftast med interaktionell sociolingvistik och samtalsanalys. I ett tidigare projekt har hon undersökt pensionärer i rollen som lärare och elever på en kurs i mobiltelefonanvändning.

Kontakt: karolina.wirdenas@su.se

Theres Bellander är lektor vid Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet. Hon är aktiv inom forskningsfältet för språk och lärande. Hon arbetar i huvudsak med etnografiska och diskursanalytiska metoder och en stor del av hennes forskning rör digital kommunikation. Hon har bl.a. studerat ungdomars kommunikation via en rad olika media och äldres anpassning till det digitala samhället. I ett pågående forskningsprojekt studerar hon föräldrars och blivande föräldrars hälsolitteracitet och kunskapsbyggande efter ett besked om hjärtfel hos barnet eller fostret.

Kontakt: theres.bellander@su.se

Noter

1. De socialgerontologiska begreppen tredje- och fjärde åldern används ibland för att dela upp en heterogen grupp av äldre personer. Tredje åldern kan definieras utifrån tre infallsvinklar (Thelin, 2011). För det första som en livsfas som börjar med ålderspensionering och avslutas med inträde i formell eller informell äldreomsorg, d.v.s. den fjärde åldern. För det andra kan den definieras som en homogen grupp människor som i olika åldrar som förenas av en liknande livssituation med inriktning mot prestation och självförverkligande och för det tredje som en homogen grupp av resursstarka och aktiva äldre personer (s. 33). Ofta framkommer kritik mot att forskning om tredje åldern utgår från ett normativt och individorienterat perspektiv som uppmärksammar likheter och osynliggör skillnader inom kollektivet äldre personer (Öberg, 2002).

2. *Ålder* är en av sju diskrimineringsgrunder som omfattas av diskrimineringslagens diskrimineringsförbud (2008 §4). Övriga diskrimineringsförbud är *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning* samt *sexuell läggning*.

3. Schegloff (2007) har kritiserat forskare som använt sig av MCA för att bortse från Sacks ursprungliga idé (Sacks, 1992), t.ex. att man frångår den centrala sekventiella analysen. Vi menar dock att Stokoe (2012) lyckas jämkna de ursprungliga idéerna med senare utveckling. Hon påpekar att bristen på sekventiell analys hos MCA beror på att det är svårt att fånga ett tillräckligt stort underlag för det. Hon menar också att ett "reinvigorated focus on MCA will protect and maintain some of its most

exciting aspects, such as the analysis of constructed reality; of culture, identity and morality; of inference and meaning; of the analysis of interactional and textual materials, and its ethnomethodological spirit” (2012, 279). Vi har dock använt oss av de förtydliganden som Schegloff (2007) gör i diskussionen kring utvecklingen av MCA för att navigera bort från de problem som han siktar.

4. Möjligtvis skulle man här kunna tänka sig en metaforisk användning av ”killer” i en förstärkande betydelse så att sammanställningen skulle beskriva en nunna som är i särklass. Jämför ”Sue is a killer bartender. She makes the best drinks i Texas.” med ”Mary is a killer nun. She gave shelter to 500 refugees last week.” [Sue är en jävel på att blanda drinkar. Hon gör de bästa drinkarna i Texas./Maria är en jävel till nunna. Hon räddade 500 flyktingar i förra veckan]. Konstruktionen kunde vara möjlig, men skulle troligtvis uppfattas som tämligen olämplig.

5. Att översätta puzzle med pussel (motsvarande ’jigsaw puzzle’) på svenska kan lätt bli missvisande i detta fall. Begreppet syftar ju på att två saker inte passar ihop, medan ett pussel (’jigsaw puzzle’) utgör motsatsen då det består av bitar som måste höra ihop för att det ska kunna bli en sammanfogad helhet. För att ge en korrekt association vore huvudbryderi, överraskning eller överrumpling lämpligare översättningar. Ingen av dessa benämningar är dock särskilt praktisk. Vi väljer härefter att hålla fast vid pussel, men med engelsk stavning (men svenska böjning) för att understryka den specifika betydelsen, puzzle.

6. Blogginlägg av typen Dagens outfit är populära på kommersiella så kallade livsstilsbloggar, exempelvis på bloggerskan Isabella Löwengrips blogg, blondinbella.se (Lövheim, 2013).

Referenser

ATKINSON, MICK (1980). "Some Practical Uses of 'A Natural Lifetime'." *Human studies* 3: 22–46.

BELLANDER, THERES (2012). "Det var ju ett absolut måste att skaffa sig en dator", Digitala mediers plats och roll i ålderspensionärers vardag. *Arbetsrapporter om modern svenska. FUMS rapport nr. 232*. Institutionen för nordiska språk. Uppsala: Uppsala universitet.

BELLANDER, THERES (2014). "Gammalt möter nytt – En analys av ålderspensionärers digitala skriftpraktiker." *Vernacular Literacies Past, Present and Future*. Red. Ann-Catrine Edlund, Lars-Erik Edlund & Susanne Haugen. Vardagligt skriftbruk, 3; Skrifter utgivna av det Kungliga Skytteanska Sällskapet. Institutionen för språkstudier. Umeå: Umeå universitet. 59–75.

BLAAKILDE, ANNE LEONORA (1999). *Den store fortelling om alderdommen*. Köpenhamn: Munksgaard.

CARSTENSEN, LAURA L., BULENT TURAN, SUSANNE SCHEIBE, NILAM RAM, HAL ERSNER-HERSHFIELD, GREGORY R. SAMANEZ-LARKIN, KATHRYN P. BROOKS & JOHN R. NESSELROADE (2011). "Emotional Experience Improves with Age: Evidence Based on over 10 Years of Experience Sampling." *Psychology and Aging* 26: 21–33.

CHARLES, SUSAN, MARA M. TURK, & LAURA L. CARSTENSEN (2003). "Aging and Emotional Memory: The Forgettable Nature of Negative Images for Older Adults." *Journal of Experimental Psychology: General* 132.2: 310–324.

CROMDAL, JAKOB (2011). "Gender as a Practical Concern in Children's Management of Play Interaction." *Conversation and Gender*. Red. Susan A. Speer & Elizabeth Stokoe. Cambridge: Cambridge University Press. 294–309.

DISKRIMINERINGSLAG, SFS (SVENSK FÖRFATTNINGSSAMLING) 2008: 567, § 8.

ERICSSON, STINA (2015). "Diskrimineringens grunder: Intersektionella perspektiv på elevtexter." *Från social kategorisering till diskriminering. Fyra studier av språk och diskriminering och ett modellförslag*. Red. Mats Landqvist. Text och samtalsstudier från Södertörns högskola. Stockholm. 13–40.

ERNFRIDSSON, PATRIK & JAN-ERIC HAGBERG (2005). *Tretton teknikbiografier. En intervjustudie av äldres liv i Norrköping, 2004 (Tema-Ä Arbets-PM)*. Linköping: Linköpings universitet.

ERNFRIDSSON, PATRIK (2005). "Ny teknik. Inte för mig och inte idag." *Den omvända ålderspyramiden*. Red. Gösta Blücher & Göran Graninger. Linköping University interdisciplinary studies. Vadstena: Stiftelsen Vadstena forum för samhällsbyggande.

FINDAHL, OLLE (2014). *Svenskarna och internet. Internetstatistik 2014*. IIS, Internetstiftelsen i Sverige. Även tillgänglig som: <<https://www.iis.se/docs/SOI2014.pdf>>

FINDAHL, OLLE (2016). *Svenskarna och internet. Internetstatistik 2014*. IIS, Internetstiftelsen i Sverige.

FINDAHL, OLLE & PAMELA DAVIDSSON (2015). *Svenskarna och internet. 2015 års undersökning av svenska folkets internetvanor*. IIS, Internetstiftelsen i Sverige.

FOUCAULT, MICHEL (2011). *Vetandets arkeologi*. 2.uppl. Lund. Arkiv förlag.

HAGREN IDEVALL, KARIN & THERES BELLANDER (2014). "Membership Categorization Analysis – för analyser av kategoriseringar i tal och skrift." *Analysing text AND talk*. Red. Anna-Malin Karlsson & Henna Makkonen-Craig. Arbetsrapporter om modern svenska FUMS Rapport nr 233. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. 44–68.

HAGREN IDEVALL, KARIN (2016). *Språk och rasism. Privilegiering och diskriminering i offentlig, medierad interaktion*. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet nr. 97. Uppsala.

HELGESSON, BO (2005). "Bortom Internet." *Den omvända ålderspyramiden*. Red. Gösta Blücher & Göran Graninger. Linköping University interdisciplinary studies. Vadstena: Stiftelsen Vadstena forum för samhällsbyggande.

HESTER, STEPHEN & PETER EGLIN, RED. (1997). *Culture in action: studies in membership categorization analysis*. Washington, D.C.: University Press of America & International Institute for Ethnomethodology and Conversation Analysis.

HORNSCHEIDT, LANN & MATS LANDQVIST (2014). *Språk och diskriminering*. Lund. Studentlitteratur.

HOUSLEY, WILLIAM & RICHARD FITZGERALD (2002). "The reconsidered model of membership categorization analysis." *Qualitative Research* 2: 59–83.

HOUSLEY, WILLIAM & RICHARD FITZGERALD (2009). "Membership categorization, culture and norms in action." *Discourse & Society* 20: 345–362.

KRAUT, ROBERT, SARA KIESLER, BONKA BONEVA, JONATHON CUMMINGS, VIKI HELGESON & Anne Crawford (2002). Internet Paradox Revisited. *Journal of Social Issues* 58 (1): 49–74.

LANDQVIST, MATS & LANN HORNSCHEIDT (2015). "Språk, social kategorisering och diskriminering" Red. Landqvist Mats. *Från social kategorisering till diskriminering. Fyra studier av språk och diskriminering och ett modellförslag*. Text och samtalsstudier från Södertörns högskola. Stockholm. 5–12.

IRVING, PAUL (2016). *The Power of Purposeful Aging: Culture Change and the New Demography*. Milken Institute, Center for the Future of Aging. Report.

LEVY, BECCA R., MARTIN D. SLADE, TERRENCE E. MURPHY, & THOMAS M. GILL (2012). "Association Between Positive Age Stereotypes and Recovery from Disability in Older Persons." *JAMA*. 21; 308(19): 1972–1973.

LÖVHEIM, MIA (2013). "Negotiating Empathic Communication: Swedish female top-bloggers and their readers." *Feminist Media Studies*, 13(4): 613–628.

MAGNUSSON, JENNY (2008). *Fokus ålder: betydelsereationer och betydelseförändring*. Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för kultur och kommunikation. Studies in Language and Culture. Linköping.

ROBINSON, TOM, BOB GUSTAFSON & MARK POPOVICH (2008). "Perceptions of negative stereotypes of older people in magazine advertisements: Comparing the perceptions of older adults and college students." *Ageing & Society*, 28: 233–251.

SACKS, HARVEY (1979). "A revolutionary category: Hotrodder." *Everyday Language: Studies in Ethnomethodology*. Red. George Psathas. New York: Irvington. 7–14.

SACKS, HARVEY (1992). *Lectures on conversation. Vol I & II*. Oxford: Blackwell Publishers.

SACKS, HARVEY, EMANUEL A. SCHEGLOFF & GAIL JEFFERSON (1974). "A Simplest Systematics For the organization of Turn-Taking for Conversation." *Language*, 50 (4): 696–735

SCHEGLOFF, EMANUEL A. (2007). "A tutorial on membership categorization." *Journal of Pragmatics* 39: 462–482.

SHAPIRA, N., A. BARAK & I. GAL (2007). "Promoting older adults' well-being through Internet training and use." *Ageing & Mental Health*, vol. 11, no. 5: 477–484.

STOKOE, ELIZABETH (2012). "Moving forward with membership categorization analysis: Methods for systematic analysis." *Discourse Studies* 14: 277–303.

THELIN, ANGELIKA (2011). "Tredje åldern – ett mångtydigt och problematiskt begrepp." *Tredje åldern. Social aspekter och medborgarskap*. Red. Kerstin Gynnstedt, & Karin Wolmesjö. Malmö: Gleerups.

WIDDICOMBE, SUE & ROBIN WOOFFITT (1995). *The language of youth subcultures: social identity in action*. New York: Harvester Wheatsheaf.

WIRDENÄS, KAROLINA (1997). "Kickers och mormorstanter – om göteborgsgymnasisters ord för Gruppidentiteter." *Vad menar dom egentligen? Humanistdag-boken nr 10*. Göteborg. 335–345.

WODAK, RUTH (2008). "Us' and 'them'. Inclusion and exclusion – discrimination via discourse." *Identity, belonging and migration*. Red. Gerard Delanty, Ruth Wodak & Paul Jones. Liverpool: Liverpool University Press. 54–77.

WODAK, RUTH (2012). "Discrimination via discourse." *Theories, methodologies and examples. Zeitgeschichte* 39 (6): 403–421.

ÖBERG, PETER (2002). "Livslopp i förändring." *Socialgerontologi*. Red. Lars Andersson. Lund. Studentlitteratur.